

LUNDS
UNIVERSITET

Radio för alla?

Inslag på andra språk i Sveriges Radios
radioprogram på svenska

**SANNA SKÄRLUND, SPRÅK- OCH LITTERATURCENTRUM,
LUNDS UNIVERSITET**

P3 Dystopia: om mördarsvampar

Sveriges Radio, 12 maj 2021

(min transkription, xx = svårt att höra)

Utan svamparnas kemistegenskaper, hade vi inte haft några landlevande växter.

So, in earliest days of plant life on land, these alga ancestors of land plants, little puddles of photosynthetic tissue, were washing up on to the xx shores of lakes and rivers.

Det här är biologen Merlyn Sheldrake, intervjuad av journalisten Freddie Sayers på sighten Unheard från 2020.

And these algae were not very well adapted to life on land.

Landväxternas förfäder, algerna, sträckte ut en hand mot svamparna för hjälp när de flöt upp på land, och svamparna svarade.

An alliance began between these alga ancestors of plants and these fungi.

De kunde erbjuda mineralrik jord, möjligheten för algerna att tillgodose sig näring och vatten, i utbyte mot att algerna gav socker till svamparna.

Syfte och forskningsfrågor

- Syfte: Att ta reda på vilka inslag på andra språk som förekommer i Sveriges Radios svenskspråkiga radioprogram och hur sådana inslag på andra språk hanteras

- 1. Vilka andra språk än svenska förekommer?*
- 2. Hur stor del av programtiden utgörs av inslag på andra språk?*
- 3. Översätts inslag på andra språk av programledare och reportrar?*
- 4. Är programmen begripliga även för den som inte förstår språket?*

Bakgrund

Sveriges Radio (SR)

- Sveriges Radio = svensk public service
- Public service: "radio och teve i allmänhetens tjänst" (Hadenius 1998:321) eller "i samhällets tjänst" (Weibull & Wadbring 2014:31)
- allmänheten = "alla medborgare i ett samhälle" (*Svenska Akademiens Ordlista 2015*)
- Närmare 80 % av Sveriges befolkning (7,3 miljoner) lyssnade på SR en genomsnittlig vecka år 2020 (SR:s Public service-redovisning 2020:180)

Sveriges Radio (SR) forts.

- I SR:s sändningstillstånd (2020–2025):
 - ”SR har ett särskilt ansvar för det svenska språket och dess ställning i samhället”
 - programmen ska tillgodose ”skiftande förutsättningar och intressen hos befolkningen i hela landet” och ”som helhet präglas av folkbildningstraditioner” (Kulturdepartementet 2019:4f.)
- I SR:s Public service-handbok (2014:167):
 - intervjuer på engelska och andra främmande språk ska översättas eller sammanfattas så att alla lyssnare kan förstå samtalet

Kunskaper i engelska

(EU-rapporten *Special Eurobarometer 386: Europeans and their languages 2012*)

- 86 % av drygt 1 000 svenskar angav att de kan föra ett samtal på engelska (jfr tyska: 26 %, franska: 9 %)
- Men enbart 24 % ansåg att de kunde följa med i nyheter på radio eller teve på engelska (snitt för 27 EU-länder var 25 %)
- 57 % i Danmark, 50 % i Finland – varför så stor skillnad mot Sverige?
- Förklaring möjligen: de svenska informanterna något äldre än de danska, finska

Kunskaper i engelska forts.

(Delsing & Lundin 2005)

- Undersökning av 269 gymnasieungdomars kunskaper i engelska i Sverige, Norge och Danmark
- Infödda nordbor var bättre på engelska än personer med ett icke-skandinaviskt språk som hemspråk (dock ganska litet antal informanter)
- SCB (2021): 25,9 % av den folkbokförda befolkningen i Sverige hade utländsk bakgrund vid årsskiftet 2020/2021
- Mer forskning om svenskars kunskaper i engelska behövs?

Material och metod

Material

- 42 timmar radiosändning från Sveriges Radio
- 14 olika radioprogram i SR:
 - De med flest lyssnare i FM-radio i P1
 - Populäraste SR-poddar 2020 och de första 18 veckorna 2021 (undantaget *Sommar & Vinter i P1*)
- Först ca 2 h från varje program (2-8 avsnitt), därefter 2 h till om det förekom inslag på andra språk
- Totalt 58 avsnitt från april och maj 2021

Material forts.

Tabell 1. Analyserade radioavsnitt (kursiverade program innehöll inte inslag på andra språk än svenska).

Program	Antal avsnitt	Antal analyserade min
Dagens Eko kvart i fem (P1)	16	240
Godmorgon världen (P1)	4	240
P1-morgon	4	240
P3 Dystopia	4	232
P3 ID	4	235
P3 Musikedokumentär	4	237
Studio ett (P1)	4	240
USA-podden (P1)	4	203
<i>Creepypodden (P3)</i>	2	120
<i>P1 Dokumentär</i>	2	102
<i>P3 Dokumentär</i>	2	120
<i>P3 Historia</i>	2	99
<i>P3 Krim</i>	4	120
<i>Söndagsintervjun (P1)</i>	2	108
Totalt	58	2 536 (42 h 16 min)

Metod

- Audacity 2.4.2 för analysen
1. Vilka språk förekommer?
 - Alla inslag på andra språk räknades
 2. Hur stor del av programtiden utgörs av andra språk?
 - Inslag på andra språk klipptes bort från ljudfilerna och jämfördes med originalfil
 3. Finns översättning/sammanfattning på svenska?
 - Lyssnade och analyserade
 4. Begripligt utan inslagen?
 - Lyssnade igenom filerna med andra språk bortklippta

Metod forts.

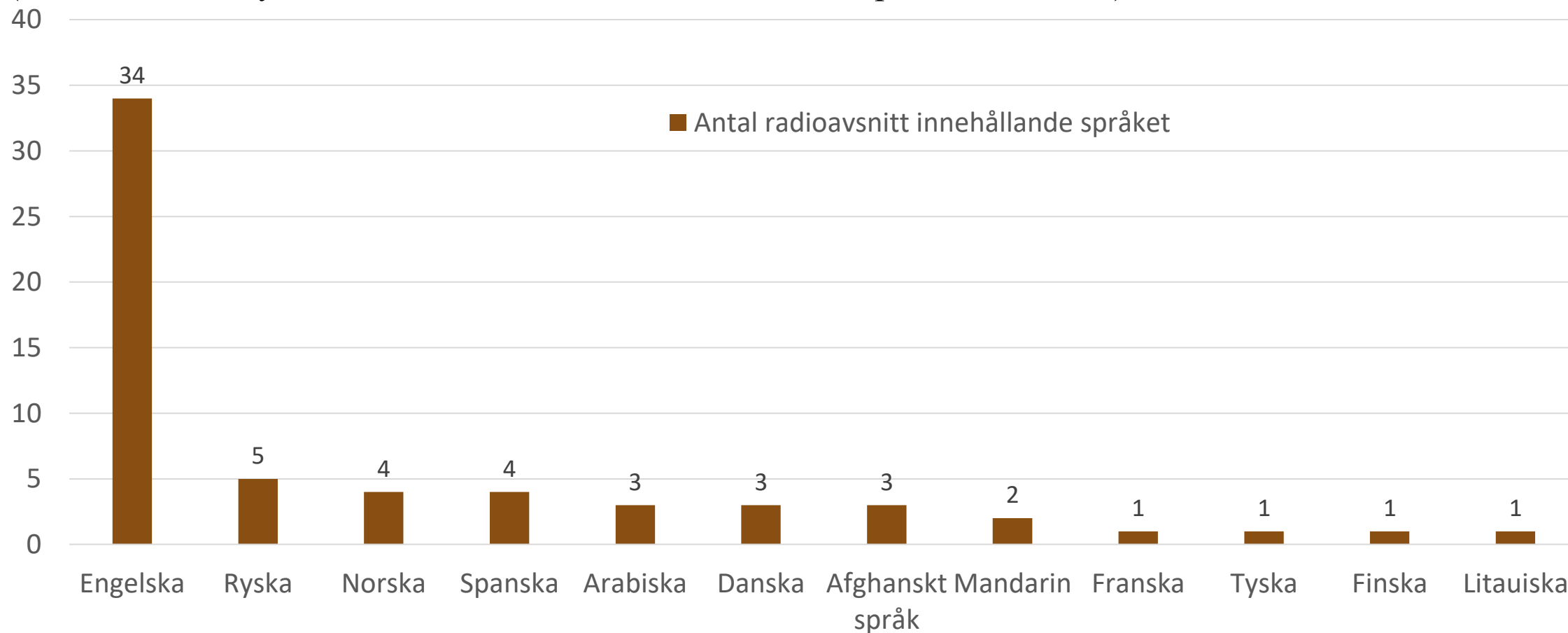
- Sångtexter på andra språk räknades till det svenskspråkiga programmet (pga. sällan problem om lyssnaren inte förstår)
- Enstaka ord och fraser som uttalas av en reporter eller programledare räknades inte:
- T.ex. *Donatella står för the final touch, men hon har inga egna, stora visioner.* (P3 ID, 10 maj 2021)

Resultat

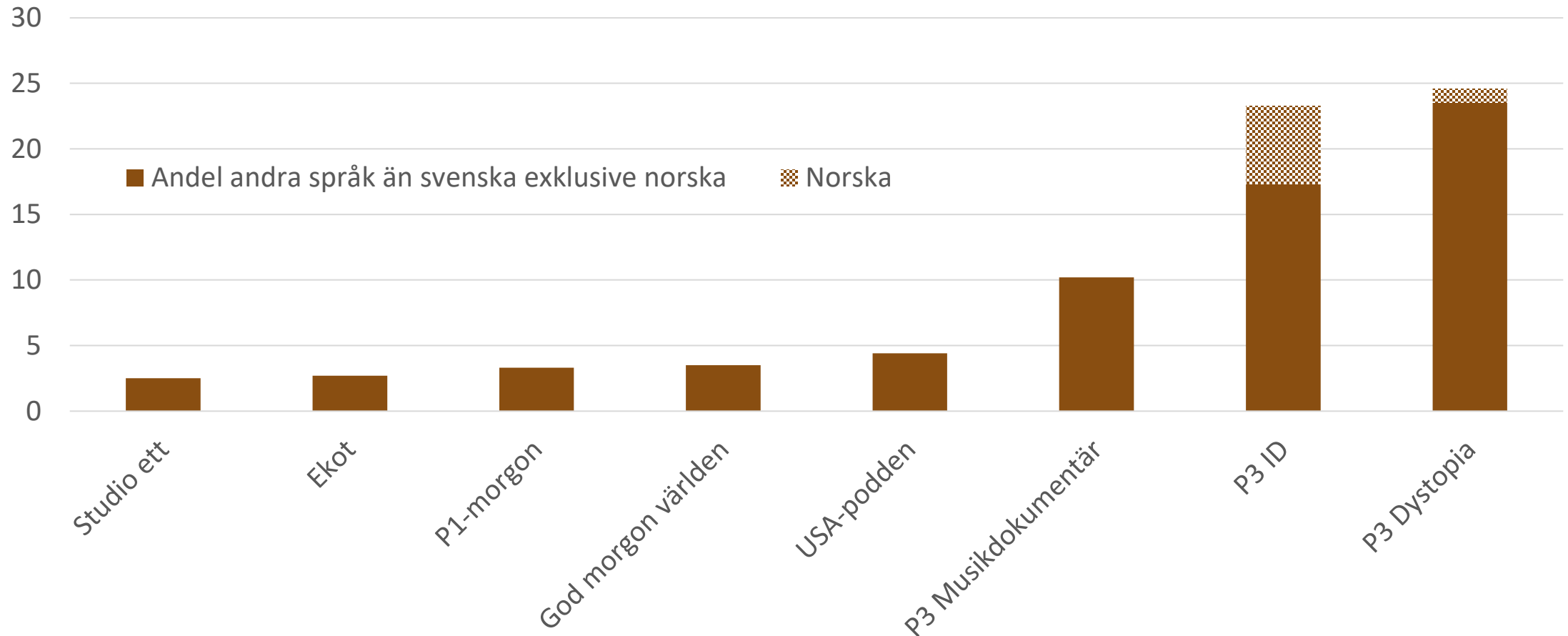
Vilka språk?

Figur 1. Antal SR-avsnitt med andra språk än svenska
(av totalt 58 analyserade avsnitt, varav 43 innehöll andra språk än svenska)

Andel av programtiden på andra språk?

Figur 2. Genomsnittlig andel av programtiden på andra språk än svenska, i 43 avsnitt

Andel av programtiden på andra språk?

Tabell 2. Genomsnittlig andel av programtiden på andra språk än svenska (med lägsta och högsta andelen i de enskilda analyserade avsnitten inom parentes)

Program	Andel av programtiden med tal på andra språk än svenska, i procent
Studio ett (P1)	2,5 (1–5)
Dagens Eko kvart i fem (P1)	2,7 (0–7)
P1 morgon (P1)	3,3 (1–7)
Godmorgon världen (P1)	3,5 (1–6)
USA-podden (P1)	4,4 (2–6)
P3 Musikedokumentär (P3)	10,2 (10–11)
P3 ID (P3)	23,3 (7–30)
P3 Dystopia (P3)	24,6 (22–28)

Översättning/begriplighet?

Exempel: engelska i P1 (*Dagens Eko*, 12 maj 2021)

Coronapandemin kunde ha förhindrats och miljontals liv hade kunnat sparas. Det hävdas i en oberoende rapport som beställts av Världshälsoorganisationen och som publicerats idag.

This is an ongoing disaster, that we believe could have been prevented.

Det här är en pågående katastrof som vi tror kunde ha förhindrats, det sa en av panelens två ordförande, Liberias före detta president Ellen Johnson Sirleaf, när rapporten presenterades idag.

Översättning/begriplighet?

Exempel: engelska i P3 (*P3 Musikdokumentär*, 30 maj 2021)

Katy berättar om den första intensiva tiden med Glen, några år senare för Artisan News.

I remember being in his studio every single day practically. For like two years with Glen. Just like, months at a time. Just writing songs. And he's always like "write a song a day, write a song a day, write a song a day, it doesn't matter if it's just a little jingle or whatever".

Tillsammans skriver Katy och Glen en skiva. I hans ögon har hon allt. Hon är smart, rolig och vet precis hur man skriver låtar som innehåller många olika känslor.

Översättning/begriplighet?

Exempel: engelska i P3 (*P3 Dystopia*, 12 maj 2021)

Och de [dvs. svampar] som kan skapa sjukdom hos oss genom att växa till sig i våra lungor om vi har otur, det är mikroskopiska svampar. Som jäst.

They're what's used to grow beer. But actually, yeast infections like Candida Auris, you know, they can be quite serious.

Eller mögel.

Moulds are those fuzzy little things that grow in your fruit, but they are the ones that are gonna get into your lungs and get stuck in your airways and things like that.

Svampar kan alltså vara väldigt, väldigt små.

Men också väldigt, väldigt stora.

Uppdelning P1–P3

- P1:
 - inte så stor andel programtid på andra språk
 - inslag på andra språk översätts eller sammanfattas (även engelska, danska, norska)
- P3:
 - engelska inslag är vanliga
 - inslag på engelska (och norska) översätts eller sammanfattas ofta inte
- P1: nyhetsprogram, aktualitetsprogram
 - största andelen lyssnare 65–85 år (Falk 2020)
- P3: dokumentärer, berättelser om personer
 - största andelen lyssnare 30–49 år (Falk 2020)

Slutsatser

Radio och teve i allmänhetens tjänst?

- Stor skillnad P1-P3
- I program från P3 som innehöll andra språk utgjordes 10-23,5 % av programtiden av inslag på engelska
- Inslag på engelska översätts ofta inte i P3 – den som inte förstår engelska går miste om mycket information

- Problem?
- Risk att ojämlikhet och sociala klyftor förstärks eftersom kunskaperna i engelska inte är jämnt fördelade bland medborgarna (jfr Josephson 2004:13f)?
- Om engelska krävs för att delta fullt ut i det svenska samhället behöver alla också få möjlighet att lära sig språket

Referenser

- Delsing, Lars-Olof & Lundin, Katarina Å. (2005), Håller språket ihop Norden? En forskningsrapport om ungdomars förståelse av danska, svenska och norska. Köpenhamn: Nordiska ministerrådet. Tillgänglig <<https://portal.research.lu.se/portal/files/5905032/625654.pdf>> [hämtad 2021-06-12].
- Falk, Elisabeth, 2020. SOM-institutets public service-mätningar: Användning, förtroende och attityder 1986–2019, SOM-rapport nr 2020:14. Tillgänglig <<https://www.gu.se/som-institutet/resultat-och-publikationer/rapporter>> [hämtad 2021-06-12].
- Hadenius, Stig, 1998. Kampen om monopolet: Sveriges radio och TV under 1900-talet. Stockholm: Prisma.
- Josephson, Olle, 2004. "Engelskan i 2000-talets Sverige", i Engelskan i Sverige: språkval i utbildning, arbete och kulturliv, Skrifter utgivna av Svenska språknämnden 89, Stockholm: Norstedts ordbok, s. 7–24.
- Kulturdepartementet, 2019. "Tillstånd för Sveriges Radio AB att sända ljudradio", Regeringsbeslut 2019-12-05. Tillgänglig <<https://sverigesradio.se/artikel/5809649>> [2021-06-12].

- SCB, 2021. "Befolkningsstatistik helåret 2020: Allt fler beviljade medborgarskap", statistiknyhet från SCB, Enheten för statistik om befolkning och ekonomisk välfärd, 2021-03-18. Tillgänglig <<https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning/befolkningens-sammansattning/befolkningsstatistik/pong/statistiknyhet/befolkningsstatistik-helaret-20202/>> [2021-06-18].
- Special Eurobarometer 386: Europeans and their languages. 2012. Undersökning utförd på uppdrag av Europeiska kommissionen. Tillgänglig <<https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/1049>> [hämtad 2021-06-12].
- Special Eurobarometer 386: Europeans and their languages, 2012. Detaljerade data om undersökningen för nedladdning via den officiella portalen för EU-data. Tillgänglig <https://data.europa.eu/data/datasets/s1049_77_1_ebs386?locale=en> [hämtad 2021-06-10].
- Sveriges Radio, 2014. Public service-handbok. Tillgänglig <<https://sverigesradio.se/diverse/appdata/isidor/files/3113/14621.pdf>> [2021-06-12].
- Sveriges Radio, 2020. Public service-redovisning 2020. Tillgänglig <<https://sverigesradio.se/artikel/public-service-redovisningar>> [hämtad 2021-06-12].
- Weibull, Lennart & Wadbring, Ingela, 2014. Massmedier: nya villkor för press, radio och tv i det digitala medielandskapet. 11. uppl. Stockholm: Ekerlid.
- + Bilder från Pixabay: <https://pixabay.com/sv/>

Frågor?

